

Svensk Vindenergis synpunkter på ”Kommunal tillstyrkan av vindkraft”.

Svensk Vindenergi tackar för möjligheten att lämna synpunkter på Statens Energimyndighets och Naturvårdsverkets rapport ”Kommunal tillstyrkan av vindkraft”.

Sammanfattning

- Vi välkomnar och ställer oss bakom Energimyndighetens och Naturvårdsverkets rekommendation att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken upphävs.
 - Användandet av det kommunala vetot är inte förenligt med de principer om saklighet och objektivitet som är centrala vid tillståndsprövningar och all annan myndighetsutövning.
- Vi delar myndigheternas bedömning att tillståndsprövsprocessen för vindkraftsetableringar behöver underlättas och göras rättssäker.
 - Regelverket kring kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk är rättsosäkert och ineffektivt. Tillämpningen försvårar tillståndsprövsprocessen och förlänger handläggningstiden.
- Vi delar synen, uttryckt i såväl Energimyndighetens och Naturvårdsverkets rapport som av [elva advokater från ledande advokatbyråer](#), att miljöprövningen är fullgod även utan kommunal tillstyrkan.
 - En kommun ska ha stort inflytande över vindkraftsetableringar. Detta säkerställs både genom kommunens starka ställning som remissinstans i tillståndsprövningen och genom kommunens möjlighet att styra lokaliseringen via översiktsplanering.
- När den globala uppvärmningen ska begränsas till 1,5 grader krävs omfattande investeringar i förnybar elproduktion. En bred majoritet i riksdagen står bakom målet att Sverige ska ha ett 100 procent förnybart elsystem och att elcertifikatssystemet förlängs och utökas med 18 TWh till 2030.
 - Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken motverkar och fördyrar allt detta.
- Prövning av vindkraft bör likställas med andra tillståndspliktiga verksamheter. Processen för vindkraftsetableringar måste underlättas och förenklas för att det ska bli möjligt att få fram de tillstånd som behövs
 - för att nå det av riksdagen beslutade målet om ett 100 procent förnybart elsystem till år 2040 och
 - för att vindkraften ska kunna bidra till miljö kvalitetsmålet ”Begränsad klimatpåverkan”.

Kommunal tillstyrkan av vindkraft

När bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken infördes år 2009 fick Sverige en lag som tillåter godtyckliga beslut, innebär obefintlig förutsägbarhet, ger utslag som inte kan överklagas och som kan leda till att kommuner begär ersättning för att bevilja en ansökan.

Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan kom snabbt att kallas "det kommunala vetot". Sedan bestämmelsen infördes har många vindkraftsprojekt stoppats. I rapporten [Användning av det kommunala vetot mot vindkraft i Västra Götalands län](#) analyseras tillståndsansökningar i Västra Götaland mellan åren 2009 och 2014. Nära hälften av de avslutade vindkraftsärendena fick en kommunal avstyrkan, eller förväntades få en avstyrkan med påföljd att ansökan drogs tillbaka.

Regelverket kring kommunal tillstyrkan vid tillståndsprövning av vindkraftverk är rättsosäkert och ineffektivt. Tillämpningen försvårar tillståndprocessen och förlänger handläggningstiden. Användandet av det kommunala vetot är inte förenligt med de principer om saklighet och objektivitet som är centrala vid tillståndsprövningar och all annan myndighetsutövning.

Klimatförändringen och vindkraft

Världen behöver mer förnybar el för att möta klimatutmaningarna och i Sverige finns stora landområden med goda vindförhållanden. Miljöfördelarna, såväl nationellt som globalt, är uppenbara. När vindkraften byggs i goda vindlägen minskar dess miljöpåverkan ur ett livscykelperspektiv, den blir ekonomiskt konkurrenskraftig och kostnaderna kan hållas nere för konsumenterna.

Enligt Energiöverenskommelsen 2016 är målet att Sverige ska ha ett 100 procent förnybart elsystem år 2040. Energimyndigheten bedömer preliminärt att det behöver tillkomma 80 - 120 TWh förnybar el till 2045. Svensk Vindenergis bedömning är att det behövs minst 60 - 70 TWh i årlig vindkraftsproduktion till 2040. Till dess ska även all nuvarande vindkraft ersättas då livslängden beräknas vara cirka 25 år.

Elcertifikatssystemet har förlängts och utökas med 18 TWh förnybar elproduktion till 2030. Svensk Vindenergi bedömer att cirka 15 (av 18) TWh kommer att produceras av vindkraft. För 15 TWh vindkraft behövs cirka 1 500 moderna, fullstora, vindkraftverk i goda vindlägen. Bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken motverkar, försenar och fördröjar allt detta.

Brist på tillståndsgivna projekt

Energimyndighetens Nätverk för vindbruk har i [Marknadsanalys - Vindkraft i Sverige 2016](#) studerat status för tillståndsgivna projekt i Sverige. Studien omfattar 3 140 stycken vindkraftverk i 151 vindkraftsparker på land.

Ett tillstånd gäller i fem år. Många av tillstånden är gamla och på väg att förfalla innan de kan tas i anspråk. Det finns endast 1550 vindkraftverk i projekt som möjligen kan realiseras - med tillstånd som gäller längre än år 2020 och med tillåten totalhöjd 200 meter eller högre. Inget av tillstånden som studerats gäller längre än år 2023.

Hinder för vindkraftsutbyggnad

Få verksamheter prövas så noggrant som vindkraft. En svårighet i prövningen är att väga vindkraftens nytta, som är global eller nationell, mot intrånget, som är lokalt. När nyttan inte vägs in trängs vindkraften ofta bort från goda vindlägen av "kommunalt veto", försvarsmaktens stoppområden och andra riksintressen.

Effekten av de ovan beskrivna kumulativa hinder är att vindkraften ofta förpassas till sämre vindlägen motverkar en hållbar utveckling då fler vindkraftverk behöver byggas för att uppnå samma produktion.

Om det genomsnittliga vindläget försämras med 0,5 meter per sekund så minskar totalproduktionen med 20 procent. För att nå 15 TWh behövs då istället cirka 1 900 vindkraftverk vilket betyder att påverkan på djur, natur, människor – och kostnaden – ökar med cirka 25 procent.

Ett annat sätt att räkna: i rapporten [Kostnad för elkunder av att vindkraftsprojekt förläggs till sämre vindlägen](#) (2010) visar konsultbolaget Pöyry att elkonsumenternas kostnader för den förnybara elen inom elcertifikatsystemet ökar med 36 miljarder kronor (i genomsnitt 1,5 miljarder kronor per år fram till 2035) om medelvinden för nya vindkraftsprojekt minskar med 0,5 meter per sekund (beräkningen baseras på dåvarande ambitionsnivå; 25 TWh förnybar el till 2020).

Kommunernas fortsatt stora inflytande är säkerställt

Vi konstaterar, liksom Energimyndigheten, Naturvårdsverket och [elva advokater från ledande advokatbyråer](#), att miljöprövningen är fullgod även utan kommunal tillstyrkan.

Det är av stor betydelse att en kommun har en viktig roll när ny vindkraft byggs. Även efter att bestämmelsen om kommunal tillstyrkan har tagits bort kommer kommunen att ha ett stort inflytande över lokalisering av vindkraft.

Kommunen har en självklar roll som samtalspartner redan innan den lagstadgade samrådsprocessen, där man är sakägare. Till det kommer kommunens starka ställning som remissinstans i tillståndsprövningen och att kommunen kan styra lokalisering av vindkraft genom sin översiktsplanering.

EU-kommissionens vinterpaket – ”one stop shop”

För att utbyggnaden av förnybar elproduktion ska bli möjlig behöver delar av dagens regelverk reformeras. Det måste bli lättare och gå snabbare att göra rätt. I [EU-Kommissionens förslag till reviderat förnybarhetsdirektiv](#), artikel 16, anges att processerna för etablering av ny elproduktion, nya elnät och repowering behöver förenklas och att tidsbegränsningar för handläggning av tillståndsärenden behöver införas.

Att upphäva bestämmelsen om kommunal tillstyrkan i 16 kap. 4 § miljöbalken skulle vara ett första viktigt steg i den riktning som pekas ut i det nya förnybarhetsdirektivet.

Stockholm 2017-12-04

Charlotte Unger Larson
Vd Svensk Vindenergi

Tomas Hallberg
Ansvarig tillståndsfrågor